

2019

МОНГОЛЫН
ҮНЭТ ЦААСНЫ БИРЖ
Mongol Securities Exchange

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

Улаанбаатар-14191, Сүхбаатар
дүүрэг, 8-р хороо, Бээжингийн
гудамж, GB Plaza, 703 тоот

Утас: 7000-0501
Цахим шуудан: info@msx.mn
Вэб: www.msx.mn

Компанийн тухай

Монголын Үнэт Цаасны Бирж

2015 оны 05 дугаар сард “Дилерүүдийн арилжааны төв” ХХК нэртэйгээр үүсгэн байгуулагдаж, 2015 оны 07 дугаар сард Санхүүгийн зохицуулах хорооны 312 тоот тогтоолоор “Үнэт цаасны арилжааны үйл ажиллагаа эрхлэх, Үнэт цаасны тооцооны үйл ажиллагаа эрхлэх” №340/01 тоот тусгай зөвшөөрөл авч, албан ёсоор үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн.

2015 онд Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр компанийн оноосон нэрийг “Монголын Үнэт Цаасны Бирж” ХХК болгон өөрчилснөөс гадна 2017 онд компанийн хэлбэрийг өөрчилж, хаалттай хувьцаат компани болгох шийдвэр гаргасан.

Компани үүсгэн байгуулагдсан цагаас хойш биржийн үйл ажиллагааны техникийн болон хууль эрхзүйн зохицуулалт, боловсон хүчин бэлтгэх, оролцогчдыг сургах гэх мэт ажлуудыг тогтмол гүйцэтгэж, үйл ажиллагаанд мөрдөгдөх шаардлагатай дүрэм журмуудыг боловсруулж, СЗХ-гоор батламжлуулан ажиллаж байна.

Биржийн арилжааны зах зээл дээр 2017 оны 4 дүгээр улиралд үнэт цаасны анхдагч болон хоёрдогч зах зээлийн арилжааг амжилттай эхлүүлсэн бөгөөд Биржийн арилжааны мэдээллийг олон нийтэд тогтмол хүргэж ажилладаг болно.

Үндсэн үйл ажиллагаа

Бүртгэл

Энэ онд анх удаа биржийн бус зах зээлд арилжигдах компанийн бондын төлбөр тооцоо гүйцэтгэх гэрээг дараах компаниудтай байгууллаа. Зохицуулалттай зах зээл дээр хаалттай хүрээнд биржийн бус зах зээлээр бонд арилжаалах анхны хүсэлтийг “Ковэнт ТМ” ХХК гаргасан ба түүний араас “Тэлмэн Групп” ХХК, “Монголын Маркетинг Менежментийн Оюуны Нэгдэл” ХХК тус тус бондын хүсэлт гаргаж, “Төлбөр тооцоо гүйцэтгэх гэрээ”-г байгуулсан. Түүнчлэн Бирж дээр бүртгүүлэх хүсэлт гаргасан бусад компаниудтай танилцаж, шийдвэрлэх, бичиг баримтад холбогдох өөрчлөлт оруулах шаардлага тавих, зөвлөгөө өгөх үйл ажиллагаа тогтмол хийгдэж ажиллаж байна.

Биржийн бүртгэлийн шаардлагын дагуу Бирж дээр бүртгэгдсэн компаниуд нийцүүлэгчээр дамжуулан зах зээлд тогтмол мэдээ гаргадаг нь бидний давуу талын нэг юм. Компаниудын талаарх мэдээллийг www.msx.mn/news/ цахим хуудаснаас авах боломжтой.

Бүртгэлийн хорооноос 2018 онд гаргасан бүртгэх шийдвэрийн дагуу Бирж дээр бүртгэгдсэн “Минж Проперти” ХХК-ийн “Парк Таун Бонд” амжилттай хэрэгжиж, 2019 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдөр тус бондын үндсэн төлөлт болон хүүгийн төлөлт бүрэн хийгдэж дууссан.

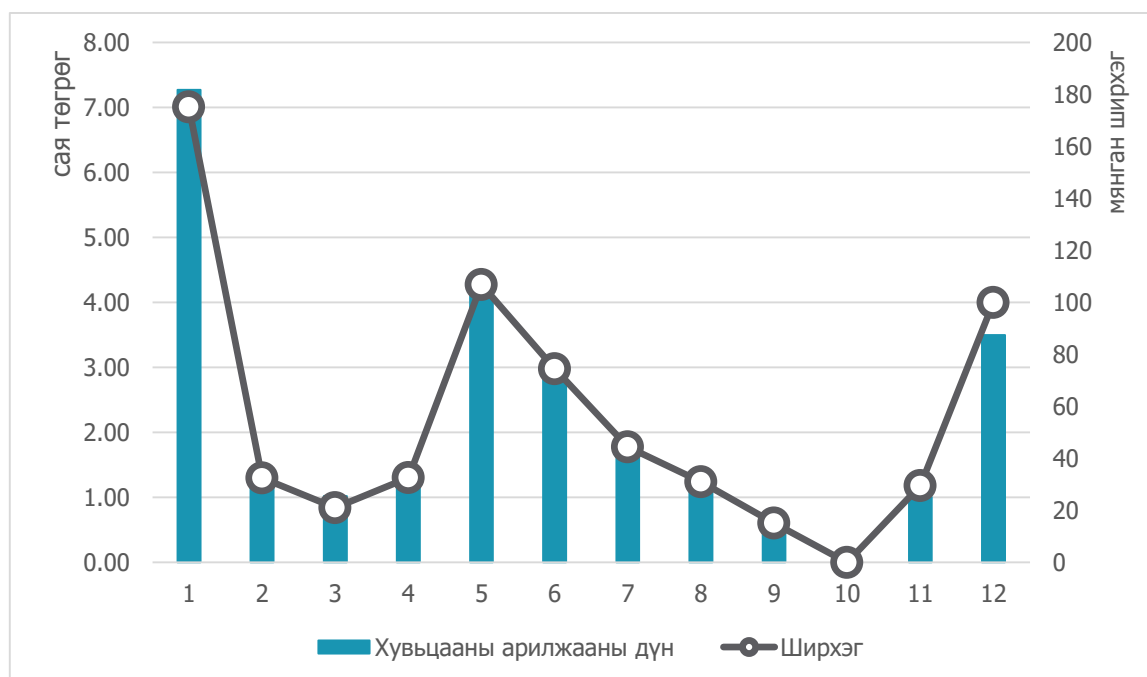
Арилжаа

ХОЁРДОГЧ ЗАХ ЗЭЭЛ

2019 оны байдлаар нийт 244 өдрийн арилжаа явагдаж, 5,347,500 ширхэг хувьцааг 236,759,100 төгрөгөөр арилжсан байна. Үүнээс энгийн арилжаагаар 662,500 ширхэг хувьцаа, багцын арилжаагаар 4,685,000 хувьцаа 210,825,000 төгрөгөөр тус тус арилжаалагдсан. Тайлант хугацаанд

Анд-Энерги ХК-ийн AND хувьцааны дээд ханш 55 төгрөг, доод ханш 34 төгрөг, дундаж үнэ 44 төгрөг, хаалтын ханш 35 төгрөг байв. Парк Таун (РТВ) бондын хоёрдогч зах зээлийн арилжаагаар дундаж үнэ нь 10,000 төгрөгөөр 20,000 ширхэг бондыг 200,000,000 төгрөгөөр арилжсан байна.

График 1.Хувьцааны арилжааны дүн, арилжагдсан хэмжээ (сая төгрөгөөр, мянган ширхэгээр)

Арилжаанд “Бумбат-Алтай ҮЦК” ХХК, “Батс ҮЦК” ХХК, “Зэргэд ҮЦК” ХХК, “Дэлгэрхангай секюритиз ҮЦК” ХХК, “Булган брокер ҮЦК” ХХК, “Монсек ҮЦК” ХХК, “Голомт капитал ҮЦК” ХХК, “Гаули ҮЦК” ХХК, “Монгол хувьцаа ҮЦК” ХХК зэрэг үнэт цаасны компаниуд оролцоноос хамгийн өндөр үнийн дүн бүхий гүйлгээг “Дэлгэрхангай секюритиз ҮЦК”, “Бумбат Алтай ҮЦК” үнэт цаасны компаниуд гүйцэтгэлээ.

АРИЛЖААНЫ МЭДЭЭ МЭДЭЭЛЭЛ

СЗХ-ны 2019 оны 01 дүгээр сарын 09-ний 4 дугаар тогтоолоор баталсан "Хөрөнгийн зах зээлийн зохицуулалттай этгээдээс мэдээлэл ирүүлэх, түүнд хяналт тавих журам"-ын 2 дугаар бүлгийн 2.1 дэх заалтын дагуу 2019 оны 1 дүгээр сараас 6 дугаар сарын арилжааны мэдээлэл болон долоо хоног бүрийн арилжааны мэдээллийг холбогдох маягтаар бэлтгэн СЗХ-нд хүргүүлж байна. Үүнээс сар бүр СЗХ-нд арилжааны статистик мэдээлэл, үнэт цаасны өсөлт бууралт, зах зээлийн үнэлгээний

мэдээлэл илгээдэг байсан бол шинээр сар бүр арилжааны шимтгэл, үнэт цаас гаргагчтай холбоотой ногдол ашиг, ХЭХ, шийдвэртэй мэдээлэл, түүнчлэн долоо хоног бүрийн арилжааны тайлан, гишүүдийн гүйлгээ, ирц, багцын арилжааны мэдээний хамт тогтмол хүргүүлж байна.

Арилжааны бодит цагийн болон арилжааны дараах өдөр тутмын мэдээллийг market.msx.mn веб хаягаар дамжуулан олон нийтэд тогтмол хүргэж байна. Мөн www.marketinfo.mn сайттай гэрээ байгуулан арилжааны мэдээлэл бодит цагийн горимд, мөн олон нийтэд санхүүгийн боловсрол олгох үүднээс долоо хоног тутамд инфографик хүргүүлж байна.

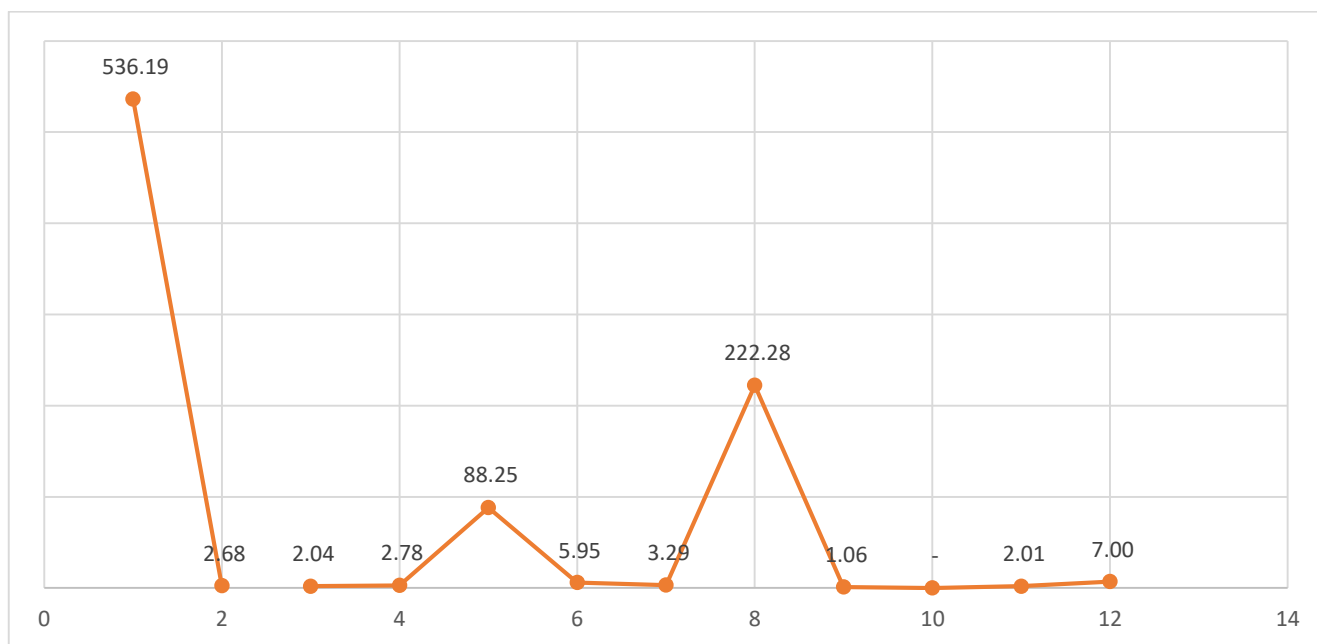
АРИЛЖААНЫ ХЯНАЛТ

“Монголын үнэт цаасны биржийн хяналтын журам”, “Дотоод мэдээлэл эзэмшигчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журам”-ын дагуу үнэт цаасны мэдээллийн сан бүрдүүлэн, арилжаанд хяналт тавьж ажилладаг. Үнэт цаасны арилжааг онлайн хянах зориулалт бүхий 1 терминалыг СЗХ-ны Үнэт цаасны газарт байршуулан бодит цагийн горимоор хяналтыг хэрэгжүүлж байна.

Төлбөр тооцоо

Биржийн “Төлбөр тооцоо, эрсдэлийн удирдлагын алба” нь 2018 оны 11 дүгээр сарын 29-ны өдөр “Нэрэн клиринг” ХХК-тай, 2018 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдөр “Харз трейд” ХХК-тай тус тус “Төв клирингийн гишүүнчлэлийн гэрээ”-г байгуулсан. Түүнчлэн клирингийн гишүүн “Нэрэн клиринг” ХХК нь “Инвескор капитал” үнэт цаасны компанитай “Клирингийн үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ”-г мөн 2019 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдөр байгуулсан байна. Биржийн Тооцооны төвөөс өгсөн зөвшөөрлийн дагуу 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 873,518,200 төгрөгийн төлбөр тооцоо гүйцэтгэсэн байна. Үүнээс “Нэрэн клиринг” ХХК 651,099,700 төгрөгийн, “Харз трейд ББСБ” ХХК 222,418,500 төгрөгийн төлбөр тооцоог гүйцэтгэжээ.

График 1. Төлбөр гүйцэтгэсэн хэлцлийн дүн (сая төгрөгөөр, сараар)

2019 онд нийт 282 хэлцэл хийгдсэнээс “Анд Энерги ХХК”-ийн 5,347,500 ширхэг үнэт цаасны 473,518,200.00 төгрөгийн үнэт цаасны төлбөр тооцоо хийгдсэн ба “Парк таун бонд” 20,000 ширхэг арилжигдаж бондын төлбөр 400,000,000 төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн байна.

Эрсдэлийн удирдлага

Биржийн эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагаа дэнчин ашиглан захиалга өгөх, төлбөрийг T+3 хүртэл хугацаанд төлөх, short sell буюу хувьцаа зээлээр худалдахтай холбоотой эрсдэлүүдийг удирдах замаар эхэлсэн бол 2018 оны эцсийн байдлаар тодорхой нэмэлт ажлууд хийгдсэн. Төлбөр тооцоо, эрсдэлийн удирдлагын алба өөрийн журамдаа эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагааг нарийн тусгаж өгсөн бөгөөд эрсдэлийн сангийн журам T+2 зарчимд хамаарах эрсдэлийн үзүүлэлтүүдийг дахин шинэчлэн тооцож үйл ажиллагаандаа мөрдөж байна.

ЭРСДЭЛИЙН САН

Хэлцэл баталгаажуулалт хийснээс үүсэх төвлөрсөн эрсдэлийг удирдах, хохирлыг барагдуулах зорилготой эрсдэлийн санг байгуулах ажлын судалгаа хийгдсэн бөгөөд брокерын хүчин чадал, мөн хэлцлийн биелэлтэд төвлөрч байгаа эрсдэлд харгалзах эрсдэлийн сангийн зохих хэмжээг тодорхойлох эрсдэлийн сангийн журмыг 2018 онд баталсан.

Биржийн үйл ажиллагааг эрсдэлээс хамгаалах санг Компанийн Гүйцэтгэх захирлын 2019 оны 09 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 34/19 тоот тушаалаар байгуулж, бүртгэл хөтлөх, үлдэгдлийн хяналт тавих, холбогдох тайланг боловсруулж тайлагнах үйл ажиллагааг зохицуулж өгсөн байна.

ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛ

Хөрөнгө оруулагчдад репо хэлцэл болон short sell-ийг боломжтой болгохын тулд үнэт цаасны зээл хэмээх ойлголтыг нэвтрүүлэх шаардлага гарсан. Тус шаардлагын хүрээнд хийгдсэн ажлууд бол зээлийн сан байгуулах, зээлийн сангийн мастер болон дагалдах гэрээг боловсруулах, үнэт цаасны жишиг үнэ тогтоох болон барьцаа хөрөнгийг үнэлэхэд ашиглагдах хорогдуулах хувийг тооцох аргачлалыг журамд тусгасан. Дурдсан аргачлалуудыг олон улсын жишгээр гүйцэтгэхээр тусгасан.

Зах зээлийн зохицуулалт, дүрэм журам

Биржийн үйл ажиллагааны чухал хэсэг нь эрх зүйн зохицуулалт байдаг. Монгол улсын хууль, эрх зүйн орчинд нийцсэн байхаас гадна зах зээлд оролцогчдыг дэмжих, зохицуулалттай зах зээлд оролцох боломжийг хүн бүрт хүртээмжтэй хялбар болгох, өөрийн гишүүдийн үйл ажиллагаанд тогтмол хяналт тавих тогтолцоог бүрдүүлэх нь чухал ач холбогдолтой.

Биржийн үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой дараах журмуудыг шинээр болон шинэчлэн найруулж, нэмэлт өөрчлөлт оруулан баталж, үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллаж байна. Үүнд:

- Монголын Үнэт Цаасны Биржийн “Мөнгө угаах болон терроризмийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх журам”, “Мөнгө угаах болон терроризмийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөр”-ийг 2019 оны 10 дугаар сарын 22-ны өдрийн ТУЗ-ийн хурлаар баталж, СЗХ-нд хүргүүлсэн.
- Гүйцэтгэх захирлын 2019 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн 22/19 тоот тушаалаар “Биржийн бус зах зээлд үнэт цаас бүртгэх журам”-ыг шинэчлэн баталсан ба Биржийн гишүүд, Төв клирингийн тооцооны гишүүд, мэргэжлийн хөрөнгө оруулагчид, түүнчлэн хадгаламжийн байгууллагууд тус биржийн зах зээлийн харилцаанд оролцохдоо энэ журмыг мөрдөж ажилладаг байна.
- Тайлант хугацаанд албадын журам болон тэдгээрийн үйл ажиллагааны журамд өөрчлөлт ороогүй. Мөн Бүртгэлийн гэрээ болон Бүртгэлийн гэрээний ерөнхий нөхцөл хэвээр мөрдөгдөж байна.

Гишүүнчлэл

“Монголын Үнэт Цаасны Бирж” ХК нь 2019 оны байдлаар арилжааны нийт 14 гишүүнтэй бөгөөд тайлант хугацаанд гишүүнээр элсэх 4 хүсэлтийг хүлээн авч, ТУЗ-ийн 2019 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 05 тоот тогтоолоор "Инвекор Капитал ҮЦК" ХХК, 2019 оны 10 дугаар сарын 09-ний өдрийн 28 тоот тогтоолоор “Ти Ди Би Капитал ҮЦК” ХХК, “Хүннү Эмпайр ҮЦК” ХХК-ийг Биржийн гишүүнээр элсүүлэхээр шийдвэрлэсэн.

Биржийн арилжааны гишүүд нь бүртгэлтэй үнэт цаасны арилжаанд оролцохоос гадна биржийн бус зах зээлд арилжигдах үнэт цаасны гэрээнд зуучлалын үйлчилгээг үзүүлсэн.

Маркетинг, олон нийттэй харилцах

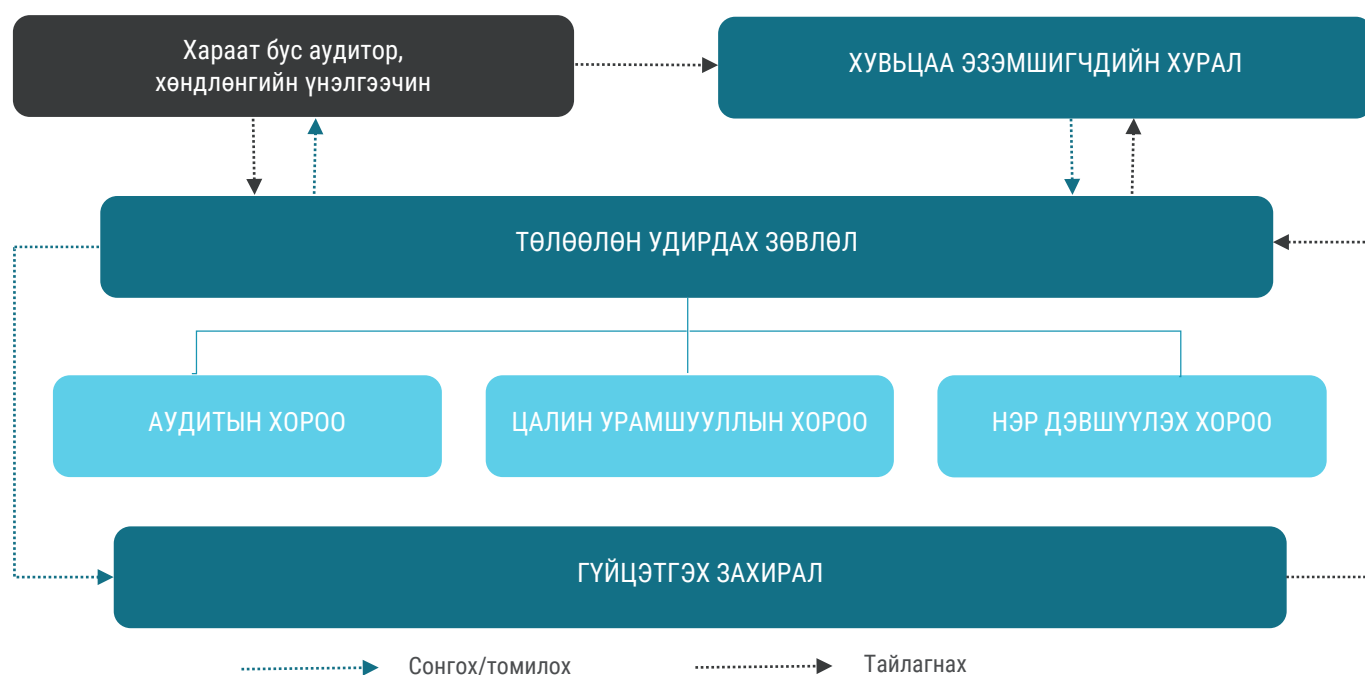
- Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах дэд ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орж ажилласан.
- Биржийн үйл ажиллагааг танилцуулах, арилжаанд оролцогчдын тоог нэмэгдүүлэх зорилгоор ШУТИС-ийн Бизнесийн удирдлагын сургууль, Хүмүүнлэгийн сургуулиас зохион байгуулсан “Бид ирээдүйн хөрөнгө оруулагч” сэдэвтэй тэмцээнд оролцсон.
- Монголын хөрөнгийн бирж, Монголын үнэт цаасны арилжаа эрхлэгчдийн холбооноос хамтран зохион байгуулсан “Нэг зорилго – нэгдсэн шийдэл, 2019” сэдэвтэй хэлэлцүүлэг оролцсон.
- Компанийн цахим хуудас, бусад сошиал медиа хэрэгслээр дамжуулан олон нийтэд Биржийн болон үнэт цаас гаргагч компаниудын холбогдох мэдээллийг тогтмол, нээлттэй хүргэж ажиллаж байна.
- СЗХ-нд шаардлагатай мэдээллийг хүргэж, мэдээлэл авах хүсэлт гаргаж, тогтмол харилцан уялдаатай ажиллаж байна.

Компанийн засаглал, удирдлага

Бүтэц, зохион байгуулалт

Монголын Үнэт Цаасны Бирж ХК-ийн ТУЗ-ийн 2017 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 20 тоот тогтоолоор байгууллагын бүтэц, орон тоог шинэчлэн баталсан. 2019 оны сүүлийн байдлаар Компанийн албадын бүтэц хэвээр, 5 албатай үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

График 2. Компанийн засаглалын бүтэц

Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал

Компанийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.4-т “хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлыг төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр санхүүгийн жил дууссанаас хойш дөрвөн сарын дотор зарлан хуралдуулна” гэж заасны дагуу тайлант оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдөр Компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурал явагдаж, Компанийн 2018 оны үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаарх төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ)-ийн дүгнэлтийг хэлэлцсэн бөгөөд хувьцаа эзэмшигчдэд Компанийн бизнес төлөвлөгөө танилцуулагдсан.

Тайлант хугацаанд Компанийн нийт эргэлтэд гаргасан энгийн хувьцааны тоо 439.05 сая ширхэг, хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 4.3905 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба шинээр 2 хувьцаа эзэмшигч нэмэгдэж нийт 26 хувьцаа эзэмшигчтэй болсон.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл

Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь хувьцаа эзэмшигчдийн шийдвэрээр сонгогдсон 9 гишүүнтэй. Эдгээрээс 3 гишүүн нь хараат бус гишүүд. ТУЗ-ийн дэргэд ТУЗ-ийн гишүүдээс бүрдсэн тус тусын чиг үүрэг бүхий дэд хороод ажилладаг. Тайлант хугацаанд хэрэгжүүлсэн ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны талаар товч танилцуулбал:

- ТУЗ-ийн хурал нийт 12 удаа, Аудитын хорооны хурал 1 удаа хуралдсан.
- ТУЗ-ийн хурлаар хуралд оролцсон гишүүдийн олонхийн саналаар 31 тогтоол гарган баталгаажуулсан байна.
- ТУЗ 2019 оны төгсгөл гэхэд 9 гишүүнтэй, өмнөх оны бүрэлдэхүүн хэвээр үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлж байна.

**МОНГОЛЫН
ҮНЭТ ЦААСНЫ БИРЖ**

Mongol Securities Exchange